

Dönem : 1

Toplantı : 3 MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 156 ya 1 nci ek

Karasuları kanunu tasarısı ve Dışişleri ve İçişleri komisyonları raporları (1/206)

T: C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 667/1656

31 . 5 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 19 . 5 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Karasuları Kanunu tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü

Başbakan

GEREKÇE

Karasuları kanun tasarısı, üç tarafı denizlerle çevrili memleketimizin karasularının genişliğini kanun yolundan tesbit ve ilân gagesi ile hazırlanmıştır.

Halihazırda karasularımızın genişliği üç mil olarak tatbik edilmekte ise de bunun genel mahiyette kanuni bir mesnedi yoktur. Bâzi özel kanunlarda karasuları genel bir tabir olarak zikredilmiş ise de sınırı belirtilmemiştir. 815 sayılı Türkiye sahillerinde Bakliyatı Bahriye (Kabotaj) ve Limanlarda karasuları dâhilinde icrayı sanat ve ticaret hakkında Kanun; 5383 sayılı Gümrük Kanunu; 618 sayılı Limanlar Kanunu; 4922 sayılı Denizde can ve mal koruma hakkında Kanun; 4749 sayılı Kanunla tasdik edilen Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşması; 3894 sayılı Denizlerde zabıt ve müsadere Kanunu misal olarak gösterilebilir. Her ne kadar 1927 tarihli Zabıtai Saydiye Nizamnamesinin 29 ncu maddesinde sürütme suretiyle balık saydı memnuiyetinin Sevahili Osmaniyenin üç mil açığına kadar cari olduğu ifade edilmekte ise de tamamıyla özel bir vaziyete aittir.

Türk karasularını sınırlandırma genel bir kanun metni mevcudolmadığı gibi istinadedilebilecek milletlerarası bir sözleşme de yoktur. Bu durum karşısında, bir Karasuları kanun tasarısı hazırlamak üzere bakanlıklararası bir heyet kurulmuştur. Bu heyet bir kanun tasarısı tanzim etmiştir.

Maamafih, bir taraftan da, milletlerarası sahada deniz hukukunu taknin ve karasularını yeknasak bir rejime tabi kılma hususundaki Birleşmiş Milletler faaliyetleri takibolunmuştur.

Birleşmiş Milletler Devletler Hukuku Komisyonu 1951, 1953, 1955, 1956 toplantılarında açık deniz, karasuları, bitişik bölge ve kıta eşiği mevzularında tasarılar hazırlanmıştır. Komisyon, karasularının genişliği konusunda asgari üç ve âzami oniki mil genişliğin mevcudiyetini tesbit etmekle beraber bu sınırlar arasında yeknasak bir genişlik üzerinde bir karara varamamış, meselelerin diplomatik bir konferansta müzakeresini tavsiye etmiştir.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Konferansı 24 Şubat - 27 Nisan 1958 tarihleri arasında Devletler Hukuku Komisyonunun hazırladığı nihai tasarı üzerinde çalışmıştır.

1958 Konferansında dört sözleşme, bir protokol ve dokuz karar sureti kabul edilmiştir,

Sözleşmelerden biri, karasularına mütedair olup, bunun hukukî mahiyetini tâyin, bu sular-
dan gemilerin zararsız geçişini ilgilendiren kaideleri tesbit etmektedir.

İkinci bir sözleşmede, açık denizin genel rejimine mütedairdir. Bu sözleşmede radyoaktif ar-
tıklar ile suların kirletilmesi, gemi ile bayrağını taşıdığı Devlet arasında hakiki bir bağ mev-
cut olması, açık denizlerde gemilerin çatışması gibi hususlara ait kaideler vaz'edilmiştir.

Üçüncü sözleşme, açık denizlerde balıkçılığı düzenlemektedir.

Dördüncü sözleşme ise kıta eşliğindeki kaynakların araştırılması ve işletilmesini ilgilendir-
mektedir.

Protokol, sözleşmelerin tefsir ve tatbikini ilgilendiren uyumsuzlukların hâline dairdir.

1958 Deniz Hukuk Konferansı yukarıda anılan konularda başarılı olmuş ise de karasularının
genişliği konusunda herhangi bir anlaşmaya varamamıştır. Konferansta geleneksel üç mil geniş-
lik kaidesinin artık dünya devletlerinin çoğunluğu tarafından muteber sayılmadığı belirmiştir.
Açık deniz serbestliğinin müdafileri olan denize devletler Birleşmiş Milletlerin teşebbüsü ile bir
araya gelen 86 devletin büyük bir kısmının üç mil lehinde olmadığı anladıktan sonra bazı şart-
larla bu genişlikten vazgeçmişler ve altı mil lehinde teklifler öne sürmüşlerdir. Ezcümle, Amerika
Birleşik Devletleri, karasularının azamî genişliğini altı mil olarak tesbit eden teklifini öne sür-
müştür. Teklifin bir de balıkçılığı ilgilendiren kısmı vardır ki, şöyledir :

Sahildar devlet, işbu kaidelere uygun olarak tesbit edilen esas hattan itibaren ölçülecek azamî
oniki mil genişliği olan bir bölgede, balıkçılık ve denizin canlı kaynaklarının işletilmesi bakımın-
dan karasularında haiz olduğu hakların aynına malik olacaktır; ancak, bu hak, işbu sözleşmenin
imzalanmasından hemen önceki beş yıl zarfında muntazaman balık avlanmış her devletin gemile-
rinin bölgenin en dış kısmını teşkil eden altı mil içinde avlanma haklarına hânel getirmez; şu
şartla ki gemiler, konferansın kabul ettiği balıkçılığa müteallik kaidelere ve devletler hukuku-
nun sair kaidelerine uygun olarak ısdar edilecek nizamlara uymağa mecburdurlar.

Bu teklif, 45 lehte, 33 aleyhte ve 7 çekimser oy almakla beraber üçte iki ekseriyeti toplama-
dığından reddedilmiştir.

1958 Konferansının karasularının genişliği konusunda akim kalması üzerine, Birleşmiş Millet-
ler Genel Kurulu, 1960 ilkbaharında ikinci bir konferans toplamaya karar vermiştir. Konferans
sadece karasularının genişliği ve balıkçılık sınırları meselelerini incelemiştir.

İkinci Deniz Hukuku Konferansına başlangıçta sunulan teklifler şunlardır :

Devletlere karasularını üç ilâ oniki mil arasında tesbit etme hakkını tanıyan Sovyetler Bir-
liği teklifi; teklif, karasularının genişliği oniki milden az ise, sahiller devlete, bu mesafeye
kadar bir balıkçılık sahası da tanıtmaktadır.

Altı mile kadar karasuyu tesbitine imkân veren, ikinci altı milde balıkçılık hakkını bazı
şartlar ile sahildevlete tanıyan Amerika Birleşik Devletleri teklifi.

Altı millik karasuyu genişliği ve ikinci altı milde sahildevlete inhisarî balıkçılık hakkı-
nı tanıyan Kanada teklifi.

18 Devlet teklifi (Birleşik Arap Cumhuriyeti, Endonezya, Fas, Filipin, Gana, Gine, Habe-
şiştan, Irak, İran, Libya, Lübnan, Meksika, Sudan, Suudî Arabistan, Tunus, Ürdün, Venezüellâ,
Yemen) :

Madde 1. — Her devletin kabili tatbik esas hattan itibaren hesaplanmak suretiyle, karasu-
larının hududunu oniki deniz miline kadar tesbite hakkı vardır.

Madde 2. — Bir devletin, önceki maddede ölçülecek şekilde karasuları genişliğinin oniki de-
niz milinden az olması halinde, karasularına bitişik bir balıkçılık sahası tesbite ve bu sahada
karasularında balık avlama ve denizin canlı kaynaklarını işletme bakımlarından haiz olduğu
hakların aynına sahih olmaya hakkı vardır. İşbu balıkçılık sahası karasularının mebdai olarak
alınan kabili tatbik esas hattan itibaren ölçülür ve oniki deniz millik bir hududa kadar
uzar.

Madde 3. — Bir devlet, karasularının veya bitişik balıkçılık sahalarının genişliğini oniki de-
niz milinden az olarak tesbit ettiği takdirde daha geniş bir sınırlamada bulunmuş her hangi

diğer bir devlete karşı yukarda ikinci maddede gözetilen hakların ve hâkimiyetin aynen bu diğer devlet tarafından tesbit edilmiş hududa eşit bir mesafede icra etmeye yetkilidir.

Madde 4. — Her devlet, vatandaşlarının diğer devletlerin karasuları ve balıkçılık sahasında avlanmalarını önlemek üzere gerekli kanun ve nizamları koymakla mükelleftir. İlgili sahil-dar devletin yetkili makamlarının müsaade etmesi hali müstesnadır.

Madde 5. — İşbu Sözleşmenin hiçbir hükmü, müşterek menfaatleri olan devletler arasında balıkçılığı ilgilendiren bütün meseleleri halletmek üzere mıntakavî mahiyeti haiz iki veya çok taraflı anlaşmaların devletler hukukunun yerleşmiş kaidelerine uygun olarak akdedilmesine mâni olacak şekilde tefsir edilmeyecektir.

Madde 6. — Önceki hükümler tarihî suların hukukî rejimini hiçbir surette haleldâr et-meyecektir.

Bilâhara, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada tekliflerini birleştirmişler ve ortalama bir formüle varmışlardır. Teklifleri şudur :

1. Her devletin karasularının genişliğini kabili tatbik esas hattan itibaren ölçülecek âzami 6 deniz miline kadar tesbite hakkı vardır.

2. Her devletin, karasularına bitişik ve karasuyunun ölçülmeye başlandığı esas hattan itibaren âzami oniki deniz miline kadar uzıyan bir balıkçılık sahası tesbite hakkı vardır; bu sahada balık avı ve denizin canlı kaynaklarının işletilmesi bakımından karasularında haiz ol-duğu hakların aynına sahiptir.

3. Sahildar devletin yukardaki 2 nci paragraf gereğince tesis edeceği balıkçılık sahasının 2 nci altı millik kısmında gemileri 1 Ocak 1958 tarihinden hemen önceki beş yıllık devrede mutadan balık avında bulunan her devlet, 31 Ekim 1960 tarihinden hesaplanmak üzere on yıl-lık bir devre için bu avlanmaya devam edebilir.

4. Cenevre'de 21 Nisan 1958 de kabul edilen Balık Avlama ve Açık Denizdeki Biyolojik kaynakların Muhafazası Sözleşmesinin 9 neu maddesi hükümleri mutadis mutandis yukardaki fık-ranın tatbikinden doğan her ihtilâfın hallinde tatbik edilecektir.

Tekliflerin kabulü için çoğunluğun kâfi geldiği Umumi Komisyonda reye başvurulduğunda 18 devlet teklifi 36 lehte, 39 aleyhte, 13 çekimsiz rey ile reddedilmiş ve Kanada - Amerika müşterek teklifi ise 43 lehte, 33 aleyhte, 12 çekimsiz rey ile kabul edilmiştir. Türk Heyeti 18 devlet teklifin-de çekimsiz kalmış, Kanada - Amerika müşterek teklifi lehinde rey kullanmıştır.

Konferans Umumi Heyetinde ise Kanada - Amerika Birleşik Devletleri teklifine verilen rey-lerin dağılışı şöyledir :

Lehte rey verenler : Türkiye, Güney Afrika Birliği, Birleşik Kırallık, Amerika Birleşik Dev-letleri, Uruguay, Viet Nam, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Kame-runlar, Kanada, Seylân, Çin, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, Habesistan, Finlândiya, Fransa, Almanya Federal Cumhuriyeti, Gana, Yunanistan, Guatemala, Haiti, Papalık Makamı, Honduras, İrlanda, İsrail, İtalya, Ürdün, Kore, Laos, Liberya, Lüksem-burg, Malaya, Monako, Holânda, Yeni Zelânda, Nikaragua, Norveç, Pakistan, Paraguay, Portekiz, San - Marino, İspanya, İsveç, İsviçre, Tayland, Tunus.

Aleyhte rey verenler. : Ukrayna, Sovyetler Birliği, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Venezuela, Ye-men, Yugoslavya, Arnavutluk, Bulgaristan, Burma, Beyaz Rusya, Şili, Çekoslovakya, Ekvador, Gine, Macaristan, İzlanda, Hindistan, Endonezya, Irak, Libya, Meksika, Fas, Panama, Peru, Po-lonya, Romanya, Suudi Arabistan, Sudan.

Çekimsiz : Kamboç, El Salvador, İran, Japonya, Filipinler.

Böylece, 54 lehte, 28 aleyhte, 5 çekimsiz oy verilmiş ve gerekli üçte iki çoğunluk bir oy ek-siği ile sağlanamadığından teklif düşmüştür. Binnetice, şimdiki vaziyete dönülmüş bulunmaktadır. Devletler karasularını tek taraflı beyanlarla tesbit edebileceklerdir. Karasuları kanunu lâyihası bu durum muvacehesinde hazırlanmıştır.

Birinci maddede karasularının Türkiye ülkesinden sayıldığı beyan ve genişlik altı mil olarak tesbit edilmektedir.

Karasularının hukukî rejimi Devletler Hukukunda artık taahhüt etmiş bir husustur.

Karasuları devletin ülkesinden sayılır, demek, bu sahada devletin egemenliği cari olacaktır, demektir. Bu hükümler ise, karasuları üzerindeki hava sahama, suların kapladığı deniz yatağı ile toprak altına, bu sulardaki bütün kaynaklara da şâmindir.

İkinci madde, mütekabiliyet maddesidir. Türkiye'nin deniz komşularından Akdeniz ve Ege denizlerinde İsrail, İtalya, Yunanistan, altı mili; ve Birleşik Arap Cumhuriyeti oniki mili; Karadeniz komşularından Romanya, Bulgaristan ve Sovyetler Birliği oniki mili kabul etmişlerdir. Altı mil genişliğin iktisadi, siyasi, askerî bakımlardan Akdeniz ve Ege denizinde menfaatlerimizi en iyi sağlayabilecek bir genişlik olduğu yapılan tetkikler neticesinde anlaşılmıştır. Diğer taraftan, devletler arasında fark gözetmeyi önlemek üzere, mütekabiliyet kaidesi altı milden fazla genişlik kabul etmiş bütün devletlere teşmil edilmiştir.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının bir vesikasından anlaşıldığına göre halen altı milden fazla genişlik kabul etmiş devletler şunlardır : Arnavutluk, Suudi Arabistan, Bulgaristan, Şili, Ekuador, Habesistan, Guatemala, Endonezya, İran, Libya, Meksika, Panama, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Romanya, El Salvador, Sovyetler Birliği, Venezüellâ. Bu memleketlere karşı, ilân ettikleri genişlikte bir genişlik tatbik edilecektir.

Üçüncü madde, Devletler Hukukunda kabul edilmiş bir esasın ifadesinden ibarettir. 1958 yılında Cenevre'de kabul edilen Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmelerinin 12 nci maddesi 1 nci fıkrasının ilk cümlesinde prensip şu şekilde ifade edilmektedir :

İki Devletin sahilleri bitişik veya karşılıklı olduğunda aralarında aksine anlaşma olmadıkça, bu iki devletten hiçbirinin kendi karasularını, bütün noktaları bu iki Devlet karasularının genişliğini ölçmeye yarıyan esas hatların en yakın noktalarından eşit mesafede bulunan orta hattın ötesine teşmîle hakkı yoktur.

Dördüncü maddenin birinci fıkrasında, sahil boyunca uzayan en düşük eezir hattının karasularının genişliğini ölçmeye yarıyan hat olacağı hakkındaki esas, gerek doktrinde gerek Milletlerarası tatbikatta umumî tasvibe mazhar olmuş. 1930 Lâhey Kodifikasyon Konferansında tesbit edilen tasarıda ve 1958 Deniz Hukuku Konferansı neticesinde Cenevre'de imzalanan Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesinde yer almıştır. Türkiye sahillerinde med ve eezir hâdisesi büyük ehemmiyet arz etmediğinden en düşük eezir hattı ayın muhtelif günleri arasında ve mevsimden mevsime büyük değişiklik göstermemektedir. Bu itibarla, en düşük eezir hattının tesbitinde güçlükle karşılaşılacaktır.

Maddenin ikinci fıkrası sahil hattının derin bir şekilde girintili çıkıntılı olması halini deriş etmektedir. Bu takdirde, 4 nci maddenin 1 nci fıkrasındaki esasa istisna olmak üzere, düz esas hatlar usulü kabul edilmektedir. Bu usul, sahildevletlere daha geniş bir serbestî tanıdığından kamuna ihalinde fayda mülâhaza edilmiştir. Düz esas hatlar prensibi, İngiltere ile Norveç arasındaki balıkçılık ihtilâfı dolayısıyla Milletlerarası Adalet Divanı tarafından ileri sürülmüştür. Divan, sahilin, derin bir şekilde girintili çıkıntılı olması veya Norveç'deki Skjaergaard'da olduğu gibi adalar ile çevrilmesi halinde, esas hattın en düşük eezir hattından ayrılacağını ve ancak hencesi bir şekilde çizilebileceğini belirtmiştir. Bu usul ise en düşük eezir hattı üzerinde münasip noktaların seçilmesi ve bunların düz hatlar ile birleştirilmesinde tecelli eder.

Devletler Hukuku Komisyonu düz esas hatların çizilmesi ile ilgili olarak şu açıklamayı yapmıştır :

«Düz esas hatlar ancak aynı devletin ülkesi üzerinde bulunan noktalar arasında çizilebilir. İki Devletin aralarında akdedecekleri ve sahilin boyunca başka devletlerin arazisi üzerinde bulunan noktaları birleştiren düz esas hatları çizmeyi gözetken bir anlaşma üçüncü devletlere karşı dermcyan edilemeyecektir. Düz esas hatları ancak sahilin hemen yakınında bulunan adalara doğru çizilebilir; med ve eezir arasında ortaya çıkan ve kaybolan kayalıklar veya sığlıklara doğru çizilemez. Bu ha-

kından su seviyesinin devamlı surette üstünde kalan kayalık ve sığlıklar kabul edilmiştir. Aksi takdirde, esas hatlar ile sahil arasındaki mesafe düz esas hatlar usulünün tatbikini gerektiren gayeyi aşan surette genişletilmiş olur; bundan maadâ hatların hareket noktalarını med zamanında tesbit etmek de imkânsızlaşır.»

Dördüncü maddenin ikinci fıkrasında ada ve adacıkların sahile yakın addedilebilmek için sahil-den âzami ne kadar mesafede olmaları gerektiği ve düz esas hat ile birleştirilen iki ileri burun noktası arasında âzami ne kadar mesafe bulunabileceği hususları tesbit edilmemiştir. 7 nci madde gereğince karasularının genişliğini ölçmeye yarayan hatlar büyük mikyaslı deniz hartalarında gösterileceğinden ayrıca âzami mesafe tesbitine lüzum görülmemiştir. 1958 de kabul edilen Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesinin düz esas hatlara taallük eden maddesi şöyledir :

1. Sahil hattının derin bir şekilde girintili, çıkıntılı olduğu veya sahil boyunca onun hemen yakınında adalar dizisinin mevcut olduğu bölgelerde karasularının genişliğini ölçmeye yarayan esas hatın çizilmesini teminen uygun düşen noktaları birleştiren düz esas hatlar usulü kabul edilecektir.

2. Bu esas hatların takibettiği yol sahilin umumi istikametinden belirli surette ayrılamaz ve bu hatların arkasında kalan deniz sahalarının iç sular rejimine tabi tutulabilmesi için kara ülkesine yeter derecede bağlı olmaları lâzımdır.

3. Esas hatlar cezir sırasında meydana çıkan yüksekliklere doğru veya bunlardan başlamak üzere çizilemez tâ ki bu yükseklikler üzerinde devamlı surette su seviyesi üzerinde bulunan deniz fenerleri veya benzer tesisler inşa edilmiş olsun.

4. Birinci fıkra hükümleri gereğince düz esas hatlar usulünün tatbik edildiği hallerde bâzı esas hatların tesbitinde, ilgili bölgeye has ve meveudiyet ve önemli uzun bir teamül ile açıkça teyit edilen iktisadi menfaatler nazarı itibara alınabilir.

5. Düz esas hatlar sistemi bir Devlet tarafından, diğer bir devletin karasularını açık denizden kesecek surette tatbik edilemez.

6. Sahildar devlet, düz esas hatları, usulü veçhile ilân etmekle mükellef olduğu haritalarda açıkça gösterecektir.

Beşinci madde iç sular sayılmıştır. İç suların, limanlar ve bâzı koy ve körfezler ile beraber kapalı ve iç denizleri de ihtiva eylediği Devletler Hukukunca tanınmıştır. Bu bakımdan Marmara Denizinin tarihî bir iç deniz olduğu şüphesizdir; Montreux Mukavelenamesi ile bir geçit hakkı derpiş edilmiştir. Maddede zikri geçen haller tahdidî değildir; Devletler Hukukunca iç su addedilen diğer haller de meveuttur.

En düşük cezir hatları arasındaki tabii giriş genişliği 24 deniz milini aşmayan körfezlerin iç sular addedileceği esası da 1958 de kabul edilen Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesinin 7 nci maddesinden mülhemdir. Böylece, İskenderun körfezi ve bu şartları haiz diğer körfezlerimiz Türk iç suları rejimine tabidir.

Altıncı madde; «Adaların karasuları yukarıdaki esaslara göre tesbit edilir.» demektedir.

Her adanın kendine mahsus bir karasuyuna sahibolması, kara ülkesinin unsurlarını teşkil eden kıta ile adalar arasında karasularına sahibolmak bakımından hiçbir fark bulunmaması devletler hukukunun kesin kaidelerindedir. Altıncı madde bu hususu nazara almaktadır. Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesinin 10 ncu maddesinde bu esas şu şekilde tesbit edilmekte ve ada şu şekilde tarif olunmaktadır :

Her adanın kendisine mahsus karasuları vardır. Bir ada normal olarak devamlı surette yüksek med hattının üstünde kalan etrafı sularla çevrili bir kara sahasıdır.

Yedinci madde, karasularının genişliğini ölçmeye yarayan hatların büyük mikyaslı haritada gösterilmesi zaruretine işaret etmektedir. Filhakika, karasularının iç hudutlarını gösteren büyük mikyaslı harita olmadıkça kanunun tatbikine imkân bulunamaz.

Sekizinci madde, balıkçılık bölgesi hakkındadır.

Bâzı devletler (Arjantin, Brezilya, Ekuader, Dominik Cumhuriyeti, Hindistan, İzlanda, Kolombiya, Kanada, Kamboç, Kore, Kostarika, Panama, Seylân, Tayland, Tunus, Venezüellâ,

Yugoslavya) karasularına bitişik açık deniz sahasında balık ve sair canlı kaynakların munhasıran kendi vatandaşları tarafından avlanmasını ve işletilmesini temin maksadiyle balıkçılık bölgeleri ihdas etmişlerdir.

1958 de Cenevre Konferansında karasuları genişliğini âzami altı deniz mili olarak tesbit etmeyi isteyen Kanada ve sekiz Devlet (Birmanya, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Endonezya, Fas, Kolombiya, Meksika, Suudi Arabistan, Venezüellâ) tarafından yapılan tekliflerde karasularına bitişik deniz sahasında karasularının ölçüldüğü esas hattan itibaren oniki deniz mili genişliğinde bir balıkçılık bölgesi derpiş edilmiştir.

İkinci Konferansta, birkaç Devlet müstesna, balıkçılık bölgesi ihdası hususunda fikirlerde ittifaka yakın bir çoğunluk mevcudolmuştur. Filhakika, karasuları genişliği hakkında yapılan bütün tekliflerde oniki millik bir saha içinde balıkçılık bölgesi derpiş olunmuştur. Bu konferansta balıkçılık bölgesi mevzuunda beliren yegâne görüş ayrılığı balıkçılık bölgesinde evvelce vatandaşları avlanmış olan yabancı memleketler lehine devamlı veya muayyen zamanla tahdid edilmiş bir hak tanıyıp tanınmaması hususuna inhisar etmiştir.

Memleketimizin balık ve sair canlı kaynakları üzerinde bugüne kadar yapılmış olan etüt ve araştırmalar henüz tamam olmamakla beraber, milli ekonomimizin bu servetlerden istifadesini teminat altına almak üzere balıkçılık bölgesinin ihdasında ancak fayda mülâhaza edilebilir. Zira Karadeniz'de ve Akdeniz'de oniki millik saha içinde balık ve sair canlı kaynakların mevcudiyeti malûmdur. Ege denizinde su mahsulleri bakımından mühim olmakla beraber, buradaki coğrafi vaziyet birçok hallerde oniki mil genişliğin tatbikine imkân vermiyecek ve alınması icabeden orta hat umumiyetle birkaç millik mesafe içinde kalacaktır.

Madde ile oniki mile kadar uzanan bir balıkçılık bölgesi ihdas edilmiştir. Madde ile ihdas edilen bölgede şimdiye kadar avlanan yabancı devletlere ayrıca bir hak tanınmamıştır. Böyle bir tarihî hak ileri sürecek bir Devlet çıktığı takdirde bu hakkı kendisi ile tasarının 9 neu maddesinde derpiş edilen milletlerarası ikili bir anlaşma yapmak suretiyle nazara alınacaktır.

Dokuzuncu madde ile altı mil genişlik hakkında istisnaların mevcudiyeti kabul edilmiştir. Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma, sözleşme ve anlaşmalar ile altı mil haricinde bir genişlik kabulü mümkün olacaktır.

Ayrıca altı mili aşan deniz sahasında gümrük, sağlık, maliye ve sair konularda hususi kanun ve tüzüklerin kabul olunabileceği derpiş edilmiştir ki bu husus devletler hukukuna da uyan bir esası tekrar eylemektedir.

Kanunun tesbit ettiği karasuları genişliğine aykırı hüküm taşıyan Zabıtaî Saydiye Nizamnamesinin 29 neu maddesinin hükmü gibi mevzuat 9 neu maddenin son fıkrası ile yürürlükten kaldırılmaktadır.

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/206

Karar No. : 18

29 . 12 . 1964

Yüksek Başkanlığa

Karasuları kanunu tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüldü.

Gerekeçde belirtilen hususlar Komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçildi.

Tatbikatta muhtemel zorlukları önlemek maksadiyle 5 neu madde sarahate kavuşturulmak için bâzı tadilâtlarla, yürürlüğe aidolan 10 neu madde ise tatbikatta gerekli hazırlıkları itmam edebilmek için değiştirilmiştir.

Diğer maddeler ise tasarıda olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişiklikle tasarı kabul edilmiştir. Havesi gereğince İçişleri Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili
Erzurum
E. Akça

Sözcü
Denizli
Â. Şahoğlu

Kâtip
Sivas
G. Sarısözen

Adana
K. Gülek

Bursa
C. Perin

İstanbul
S. Sarpır
İmzada bulunamadı

İstanbul
O. Oran

İstanbul
Ö. Z. Dorman

İzmir
Ş. Osma

Manisa
N. Yenişehirlioğlu

Mardin
V. Dizdaroğlu

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. : 1/206
Karar No. : 39

30 . 3 . 1964

Yüksek Başkanlığa

Karasuları kanunu tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüldü :

Gerekçede de tafsilen belirtildiği veçhile, üç tarafı denizlerle çevrili memleketimiz karasularının genişliğini tesbit etmek maksadiyle hazırlanmış olan tasarı, prensip itibariyle komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Maddeler üzerinde yapılan görüşmeler esnasında ilgili Bakanlık temsilcilerinin vermiş oldukları tamamlayıcı malûmat neticesinde, Dışişleri Komisyonunun tadil metni komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanvekili
Erzurum
T. Telli

Sözcü
Eskişehir
Ş. Asbuzoğlu

Aydın
M. Gedik

Edirne
İ. Ertem

İstanbul
O. Eyüboğlu

Maras
A. Hüdayioğlu

İstanbul
R. Ülker

Sivas
İ. Göker

Urfa
K. Eroğan

Van
Ş. Köserioğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Karasuları kanunu tasarısı

MADDE 1. — Türk karasuları Türkiye ülkesine dahildir.
Türk karasularının genişliği altı deniz milidir.
Bu kanunun tabikinde bir deniz mili 1852 metredir.

MADDE 2. — Karasuları daha geniş olan devletler hakkında bu devletlerce kabul edilen genişlikler tatbik edilir.

MADDE 3. — Türk kara ülkesinin komşu bir devlet kara ülkesine mesafesi her iki devlet karasuları genişliği mecmuundan az olduğu takdirde, aksine anlaşma olmadıkça, orta hat Türk karasularının dış hududunu teşkil eder.

MADDE 4. — Karasularının genişliğini ölçmeye yarayan normal esas hat, sahil boyunca uzayan en düşük cezir hattıdır. Girintili çıkıntılı sahillerde veya sahile yakın adaların bulunduğu yerlerde, sahil ve adaların ileri burun noktalarını birleştiren düz esas hat usûlü tatbik edilir.

MADDE 5. — Esas hatların kara tarafında kalan sular, ağız genişliği yirmidört deniz milini aşmayan körfezler, genişliği yirmidört deniz milini aşan körfezlerin bu genişlik arkasında kalan kısımları, liman manzumesinin mütemmim cüz'ünü teşkil eden daimi tesislerden en açıkta olanların berisinde kalan sular ve dış limanlar Türk iç sularından sayılır.

MADDE 6. — Adaların karasuları yukarıdaki esaslara göre tesbit edilir.

MADDE 7. — Karasularının genişliğini ölçmeye yarayan esas hatlar büyük makyaslı deniz haritalarında gösterilir ve ilgililere dağıtılır.

MADDE 8. — Türk karasularına bitişik ve karasularının ölçüldüğü esas hatlardan itibaren oniki deniz miline kadar uzayan sahalarda, balıkçılık ve canlı kaynakların işletilmesi bakımından, karasuları rejimi uygulanır.

MADDE 9. — Türkiyenin taraf olduğu milletlerarası andlaşma, sözleşme ve anlaşmaların hükümleri saklıdır.

Kanun ve tüzüklerin bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 10. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

19 . 5 . 1962

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>A. Eyyidoğan</i>	Devlet Bakanı <i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>A. Doğan</i>
Devlet Bakanı <i>N. Öktem</i>	Devlet Bakanı <i>N. Su</i>	Adalet Bakanı <i>S. Kurutluoğlu</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>

Dışışleri Komisyonunun değiştirişi

Kararuları kanunu tasarısı

MADDE 1. — Kanun tasarısının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanun tasarısının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanun tasarısının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanun tasarısının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Esas hatların kara tarafında kalan sular, ağız genişliği 24 deniz milini aşmıyan körfezler ağız genişliği 24 deniz milini aşan körfezlerin, körfez içinde iki kıyıyı, en geniş su alanını kara tarafında bırakanak şekilde, birleştiren 24 millik düz esas hatın arkasında kalan kısımları, liman manzumesinin mütemmim cüz'ünü teşkil eden daimi tesislerden en açıkta olanların berisinde kalan sular ve dış limanlar Türk iç sularından sayılır.

MADDE 6. — Kanun tasarısının 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kanun tasarısının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Kanun tasarısının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Kanun tasarısının 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren 3 ay sonra yürürlüğe girer.

İçişleri Komisyonunun kabul ettiği maddeler

Kararuları kanunu tasarısı

MADDE 1. — Kanun tasarısının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanun tasarısının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanun tasarısının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanun tasarısının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Dışışleri Komisyonunun kabul ettiği 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Kanun tasarısının 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kanun tasarısının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Kanun tasarısının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Kanun tasarısının 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Dışışleri Komisyonunun kabul ettiği 10 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

İçişleri Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>Ş. İnan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>H. İncesulu</i>
Bayındırlık Bakanı <i>E. Paksüt</i>	Ticaret Bakanı <i>İ. Gürsan</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı —————	Güm. ve Tekel Bakanı ve S. ve So. Y. Bakan V. <i>Ş. Buladoğlu</i>
Tarım Bakanı <i>C. Oral</i>	Ulaştırma Bakanı <i>C. Akyar</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>
	Ba. - Ya. ve Tur. Bakanı <i>K. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>M. Güven</i>	

